

A látvány ereje

Ujházi Péter kerámiáiról

Rendkívül nehéz ezekről a művekről a szokásos forma (leírás, elemzés, utalások feltárása, összegzés) alapján írni. Mintha a tárgyak maguk állnának ellen az ilyen irányú megközelítésnek; a képsík fel van tekerve egy forgástestre, nincs eleje és nincs vége, csak az egymásra reagáló figurák vég nélküli sora, amik nehezen megfogalmazható kapcsolatot teremtenek a műtárgyak között. Középkori stílusú figura áll egy levélszerű alapon, kezében hatalmas kupa vagy valami ismeretlen szerszám. Arca szigorú oldalnézet, csípője kifordul, ágyékát éppen valami rongy fedi. Furcsa ellentétpárja a fekete kalapot viselő, karikatúraszerű arcú, vicсорító férfi, aki fenekét mutatja a nézőnek. Mozdulata nem egyértelmű: az alatta lévő kis zöld folt mintha egy szigetet jelezne, és ő óriásként lépne át a hatalmas kék vízen, de lehet, hogy csak hatalmas színes ülőgumóit akarja mohos sziklán nyugtatni.

A fent és lent fogalma is megváltozik, az iparművészetből ismert non-figuratív vázadízítés hagyományai folyamatosan felülírják a hagyományos képi tapasztalatot. A nyak kiszélesedő profilja visszakényszeríti a képi tulajdonságot a vázaformára, így az egészre pillantva kép helyett megint tárgyat látunk, hogy a fedél díszítése mint valami furcsa háttér (gondoljunk csak a középkori tájábrázolások háttereire) megint az egységes képi szerkezetet erősítse.

A képiség azonban önmagában is problematikus. A görbült felületet folyamatosan kitüremkedések szabdalják: háromdimenziós absztrakt alakok, szoborszerű elemek a színes, domborművi környezetben. Folyamatos, erős színhasználat emlékeztet a festői műltra, emellett ironikusan megjelennek a kinyomott festék szobrászi, térbeli megmunkálásai, hogy a karcolások és egyéb felületmegmunkálási technikák még jobban a szobrászat felé vigyék el az értelmezést. A tekintet folyamatosan kering, és nem talál kapaszkodót. Sodródik egyik alaktól a másikig, kétségbeesetten keresve valami szilárd pontot, hogy onnan elindulva feltérképezhesse, birtokba vehesse a műveket. Mivel nem talál (mert nem találhat) orígót, a részletekbe merül.

Néhol konkrét utalások teszik még bonyolultabbá a vizuális felületet. Egy hatalmas egyszemű alak emel fel egy sokkal kisebbet. Polüphémosz, a küklopsz ábrázolása lehet ez az Odüsszeiából.

Egy másik utalás az a különös geometriai alakzat, amely élesen elválik mindentől a környezetében. Egy kör, furcsa glóriaként (esetleg imago clipeataként) feszítve egy román kori, bizánci szent (talán Miklós?) arca elé. A kör lehatárol, mintha nagyítóüveg lenne, az arcra, a személyiség legfőbb megjelenítőjére koncentrálna. A püspöki tiara, a díszes palást mind kívül esik, járulékos elemmé válik. Ezzel együtt a nézőpont megváltoztatja a háttér is: a háttér égszínkékje arannyá változik.

Az egyik jelenetben mintha egy koponyafejű szörnyalak egy derékszőgű mérnöki vonalzóval cipelne. A rend, a mérhetőség és ezeken keresztül a tervezhetőség jelképének tűnik ez az elem ebben a kusza világban, vala-

minek (nem merem pontosan megmondani, hogy minek), ami kiutat mutat. Azonban a szimbólum hamar visszafordul önmagába. A derékszögű vonalzó maga is egy háromszög, önmagát jeleníti csak meg, hozzá képest külsődleges dolgokkal való összehasonlításra (tehát mérésre) nem alkalmas.

Gárdonyi László

34

36

